

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 137/2011-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. apríla 2011 predbežne prerokoval sťažnosť J. J. a J. J., obaja bytom D., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 a čl. 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Veľký Krtíš v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C/343/2007 a postupom Okresného súdu Rimavská Sobota v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C/108/2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. J. a J. J. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. februára 2011 doručená sťažnosť J. J. a J. J. (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 a čl. 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu

Veľký Krtíš (ďalej aj „okresný súd I“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C/343/2007 a postupom Okresného súdu Rimavská Sobota (ďalej len „okresný súd II“) v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C/108/2009.

2. Sťažovatelia v sťažnosti uvádzajú, že 19. júna 2009 podali návrh na obnovu konania pôvodne vedeného pred Okresným súdom Veľký Krtíš pod sp. zn. 3 C/343/2007 a podali aj žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu z radov advokátov. Sťažovatelia ďalej uvádzajú, že „... uplynulo od toho podania 20 mesiacov, kde ani v tejto veci sa nesnažil rozhodnúť ani jeden súd... Opätovne bolo zaslané na OS – R. Sobota dňa 7. 01. 2010 žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu z radov advokátov, kde uplynulo od toho podania 13 mesiacov a... sa v danej veci vôbec nerozhodovalo...

Od posledného procesného úkonu OS – R. Sobota tento nekonal efektívne...“.

3. Sťažovatelia sú toho právneho názoru, že došlo k porušovaniu ich základných práv, lebo okresný súd I a okresný súd II „... vo veci riadne nekonal“. V tejto súvislosti sťažovatelia namietajú porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 a čl. 47 ods. 2 ústavy.

4. Sťažovatelia sa v neposlednom rade domáhajú, aby ústavný súd vo veci samej vydal nález, ktorým vysloví, že nečinnosťou okresného súdu I v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C/343/2007 a okresného súdu II v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C/108/2009 bolo porušené ich základné právo na prerokovanie v primeranej lehote podľa čl. 48 ods. 2 a čl. 47 ods. 2 ústavy, a ďalej vysloví, aby vec bola čo najrýchlejšie rozhodnutá. Sťažovateľom zároveň prizná spravodlivé zadosťučinenie vo výške 23 806,2 € a náhradu trov konania.

5. Sťažovatelia požiadali ústavný súd aj o ustanovenie právneho zástupcu z radov advokátov na ich zastúpenie v konaní pred ústavným súdom z dôvodu, že sú obaja invalidní dôchodcovia s nízkymi invalidnými dôchodkami, o čom predložili rozhodnutia Sociálnej poisťovne – ústredie v Bratislave, a vyhlásenia o osobných, majetkových a zárobkových pomeroch.

II.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby s jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov. Podľa čl. 47 ods. 2 ústavy každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo verejnej správy od začiatku konania, a to za podmienok ustanovených zákonom.

8. Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh prerokuje bez prítomnosti sťažovateľa a zisťuje, či sťažnosť spĺňa zákonom predpísané náležitosti a či nie sú dôvody na jej odmietnutie. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd odmietnuť aj sťažnosť, ktorá je zjavne neopodstatnená, alebo podaná oneskorene.

II.A

K namietanému postupu okresného súdu I v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C/343/2007

9. Z obsahu sťažnosti a jej príloh, ako aj dopytom na okresnom súde I ústavný súd dospel k záveru, že sťažnosť v časti, ktorá sa dotýka okresného súdu I, bola podaná oneskorene, a preto ju bolo potrebné odmietnuť.

10. Podľa ustanovenia § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde jednou z podmienok prijatia sťažnosti fyzickej osoby na konanie pred ústavným súdom je podanie sťažnosti v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo

upovedomenia o inom zásahu, pričom táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť (pozri napr. I. ÚS 120/02, I. ÚS 124/04). Zákon o ústavnom súde neumožňuje zmeškanie tejto kogentnej lehoty odpustiť (napr. IV. ÚS 14/03). Ústavný súd už rozhodol, že v kontexte ustanovenia § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je v zásade „iným zásahom“ pre počítanie lehoty na včasnosť podania sťažnosti (I. ÚS 161/02, I. ÚS 6/03).

11. Okresný súd I v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C/343/2007 vyslovil svoju miestnu nepríslušnosť a vec 8. októbra 2009 postúpil na prerokovanie a rozhodnutie miestne príslušnému okresnému súdu II. Teda okresný súd I po 8. októbri 2009 už nemohol porušovať žiadnym spôsobom základné práva sťažovateľa, pretože odstúpil vec na prerokovanie a rozhodnutie vo veci okresnému súdu II. Na konanie vo veci bol príslušný už len okresný súd II. Sťažovatelia mali vedomosť o postúpení veci na prerokovanie a rozhodnutie okresnému súdu II najneskôr 7. januára 2010, lebo už na tento súd zaslali žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu z radov advokátov.

12. Predmetná sťažnosť bola ústavnému súdu doručená až 28. februára 2011, teda dávno po uplynutí dvojmesačnej lehoty, preto bolo potrebné sťažnosť v tejto časti odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako oneskorene podanú.

II.B

K namietanému postupu okresného súdu II v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C/108/2009

13. Ústavný súd po oboznámení sa so sťažnosťou a dopytom na okresnom súde II dospel k záveru, že sťažnosť sťažovateľov smerujúca proti okresnému súdu II je neprípustná.

14. Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré

mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov. Podľa odseku 2 citovanej právnej normy ústavný súd neodmietne prijatie sťažnosti, aj keď sa nesplnila podmienka podľa odseku 1, ak sťažovateľ preukáže, že túto podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

15. Ústavný súd už viackrát rozhodol (m. m. I. ÚS 21/99, IV. ÚS 153/03, I. ÚS 33/05), že účelom práva účastníka konania pred všeobecným súdom podať sťažnosť na prietahy v konaní je poskytnutie príležitosti tomuto súdu, aby sám odstránil protiprávny stav zapríčinený porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov. Ústavný súd preto o sťažnosti, ktorou je namietané porušenie základného podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, koná iba za predpokladu, ak sťažovateľ preukáže, že využil označené právne prostriedky, ktoré má podľa zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“), alebo ak sa preukáže, že sťažovateľ túto podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde); takéto dôvody v danej veci sťažovatelia neuviedli a ani ústavný súd ich nezistil.

16. Podľa názoru ústavného súdu sa podanie sťažnosti na prietahy v konaní v zmysle § 62 a nasl. zákona o súdoch zásadne považuje za účinný prostriedok ochrany takých základných práv, ktoré súvisia so základným právom na súdnu ochranu, ako aj so základným právom na konanie bez zbytočných prietahov (napr. IV. ÚS 153/03, IV. ÚS 278/04). Účinnosť takého právneho prostriedku ochrany pred zbytočnými prietahmi v súdnom konaní potvrdzuje aj znenie zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sudcoch“), ktorý vo viacerých ustanoveniach zdôrazňuje povinnosť sudcu konať bez zbytočných prietahov a ustanovuje za také prietahy aj disciplinárnu zodpovednosť [§ 2 ods. 2, § 30 ods. 4, § 52 ods. 1, § 116 ods. 1 písm. b) a § 118 ods. 1 zákona o sudcoch]. Podobne aj zákon o súdoch v § 64 ods. 1 ustanovuje, že „Účelom vybavovania sťažnosti je zistiť, či v danej veci boli spôsobené prietahy v konaní...“. V zmysle prvej vety druhého

odseku citovaného zákonného ustanovenia „Orgán, ktorý vybavuje sťažnosť, je povinný na účel zistenia stavu veci prešetriť všetky skutočnosti.“.

17. V súvislosti s tým ústavný súd poznamenáva, že vyčerpanie opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je oprávnený podľa osobitných predpisov, je jedným z atribútov prípustnosti sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a teda podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom.

18. Špecifickosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy teda spočíva okrem iného aj v tom, že k jej podaniu môže zásadne dôjsť až subsidiárne. Zmysel a účel zásady subsidiarity vyplýva aj z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy vecí nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci.

19. Vzhľadom na to, že sťažnosť adresovanú ústavnému súdu sťažovatelia podali 28. februára 2011 a predsedovi okresného súdu bola doručená 21. februára 2011 sťažnosť na prieťahy v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C/108/2009, t. j. 7 dní pred podaním sťažnosti na ústavnom súde, posúdil ústavný súd podanie sťažnosti na prieťahy podľa zákona o súdoch zo strany sťažovateľov iba ako formálny úkon, ktorému nemožno pripísať účinky, ktoré by inak takáto sťažnosť mohla mať, ak by predseda okresného súdu dostal primeranú (rozumnú) lehotu na prijatie opatrení proti zbytočným prieťahom vo veci samej (podobne II. ÚS 376/06, IV. ÚS 48/06, II. ÚS 390/06).

20. Postup sťažovateľov v okolnostiach daného prípadu nemožno podľa ústavného súdu považovať za splnenie požiadavky namietania prieťahov v konaní pred orgánom štátnej správy súdov. V nadväznosti na to ústavný súd dodáva, že „povinnosť vyčerpania dostupných a účinných prostriedkov ochrany základných práv a slobôd, porušenie ktorých

sťažovateľ pred ústavným súdom namieta, tiež vyžaduje, aby sťažovateľ konal v súlade s pravidlami, ktoré s uplatnením daného prostriedku súvisia. Nekonanie týmto spôsobom alebo chyba pri vyžadovanom postupe má za následok nesplnenie sťažovateľovej povinnosti vyčerpať dostupný prostriedok ochrany svojich práv.“ (III. ÚS 44/03).

21. Na základe týchto zistení ústavný súd dospel k záveru, že v zmysle § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť proti okresnému súdu II nie je prípustná, a preto ju odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

II.C

K namietanému porušeniu čl. 47 ods. 2 ústavy

22. Sťažovatelia namietali tiež porušenie čl. 47 ods. 2 ústavy v súvislosti s ich žiadosťou o ustanovenie právneho zástupcu v prebiehajúcom súdnom konaní. Z obsahu sťažnosti vyplýva, že porušenie tohto článku ústavy namietajú výslovne v spojitosti s namietanými priet'ahmi v konaní pred okresným súdom II, keď uviedli, že o návrhu na ustanovenie právneho zástupcu okresný súd nekonal dlhší čas. Na základe takto uvedených dôvodov porušenia čl. 47 ods. 2 ústavy ústavný súd nezistil žiadny príčinný vzťah označeného čl. 47 ods. 2 ústavy k možným porušeniam práv sťažovateľov zo strany okresného súdu II. Pokiaľ touto súvislosťou boli samotné namietané priet'ahy v konaní okresného súdu II, o týchto sa ústavný súd vyjadril v časti II.B. Preto v tejto časti sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

III.

23. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti v celom rozsahu bolo už bez právneho významu, aby ústavný súd rozhodoval o ďalších požiadavkách sťažovateľov.

24. Ústavný súd v závere pripomína, že toto rozhodnutie nezakladá prekážku veci rozhodnutej v zmysle § 24 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto nebráni tomu, aby po splnení všetkých zákonom predpísaných náležitostí sťažovatelia v tejto veci v prípade

zotrvania na stanovisku, že postupom okresného súdu II v nej dochádza k zbytočným preťahom, predložili ústavnému súdu novú sťažnosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. apríla 2011